

Ny skriveidaktik

Fredericia Gymnasium 12.11. 2014

Ellen Krogh

Syddansk Universitet

Baggrund

- Gymnasielærer dansk/engelsk 1975-1999
Procesorienteret skrivedidaktik
- SDU fra 1999. Forskningsprogrammet Fag og didaktik.
- Forskning: Fagdidaktik, danskfagets didaktik, skriveforskning.
 - Formativ evaluering: *En ekstra chance. Gymnasiepædagogik 60*, 2007, *Portfolioevaluering og portfoliodidaktik*, Daneklærerforeningen 2008.
 - *Ny skriftlighed* (eval.) 2008, landsdækkende skriftlighedsprojekt 2010-11
 - *Faglig skrivning: Videnskabsretorik og skrivedidaktik*, *Gymnasiepædagogik 77*, 2010
 - Projekt *Faglighed og skriftlighed* 2009-2015

Oplæggets indhold

- Projekt Faglighed og skriftlighed
Observationer og fund i projektet
 - overgangsproblemer i det skriftlige arbejde
- Amerikanske studier i hvad der virker
- Formativ evaluering/procesorientering – og herunder didaktisk vægt på ”brugsorienteret skrivning” og kommunikative kæder.
- Samarbejde om skrivning.
- En ressource: Det norske skrivecenter
- Fredericia Gymnasium: skrivemetro, ambassadører – og dilemmaer.

Faglighed og skriftlighed

- Et studie af skrivning i de gymnasiale uddannelser.
- Finansieret af Det Frie Forskningsråd 2010-2015.
Tværfaglig forskergruppe, 10 forskere fra SDU, AU og RUC
www.sdu.dk/fos.
- Etnografiske længdestudier fra et elevperspektiv.
Mål: at skabe ny viden om hvordan elever
 - lærer fag gennem skrivning og skrivning gennem fag
 - udvikler skrivekompetencer og skriveridentiteter gennem deres gymnasieuddannelse.

Bevægelse i projekt FoS

- Skrivekulturer i folkeskolen
Skrivekulturer i folkeskolens niende klasse 2014
- Gymnasieskrivere og deres faglige tekster
Elevskrivere i gymnasiefag, udkommer primo 2015
- Længdestudier af skriverudvikling
Skriverudviklinger i gymnasieskolen (arbejdstitel) 2015.

FAGLIGHED OG SKRIFTLIGHED

- FUND OG PERSPEKTIVER

TILMELDING TIL KONFERENCEN SAMT WORKSHOPS

- deadline 7. januar 2015

Konferencen afholdes den 21. januar 2015
kl. 9.30-16.00 på Syddansk Universitet i Odense
og arrangeres af forskergruppen Faglighed og
skriftlighed, ledet af professor Ellen Krogh.

Konferencen retter sig mod gymnasielærere, lærere
fra udkolingen i folkeskolen og alle andre med
interesse for skrivning og skriftlighed i gymnasieskolen
og i overgangen fra folkeskolen til gymnasieskolen.

Pris: 450 kr.

www.sdu.dk/fos2015

 SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Observationer og fund/FoS

- Elevers identificering med skrivningen/opgaven er helt central for læring. Formål, mening, ‘agency’)
- De faglige skrivekulturer i folkeskolen er meget forskellige fra de gymnasiale. Dramatiske overgangserfaringer. Hvordan kan elevers folkeskoleerfaringer transformeres til styrker i gymnasiet?
- Meget lidt procestilrettelagt skrivning, bortset fra genafleveringer i sprogfag med fokus på sproglige fejl. Klassiske former for opgaveretning, nu via læringsplatform (Lectio-syndromet).
- Omfattende brugsorienteret skrivning – noter, udkast, talepapirer, power points. Men i begrænset grad didaktisk synlig. (langtidsplanlægning af skrivning - ”kommunikative kæder”)

Observationer og fund/FoS

- Kreativ, eksperimenterende skrivning stort set kun i andet fremmedsprog. Men denne form for skrivning aktualiserer også erfaringer med 'agency' og stemme, samt vidensudvikling og det nye sort: innovativ tænkning.
- I 'indholds-fagene' skriver elever i vidt omfang sammen. Hvem skriver, og hvordan tages der ejerskab? Hvordan skriver man produktivt og effektivt sammen? Bør kollaborativ skrivning ikke være et didaktisk indsatsområde?

Jens – en skriver uden strategier

Folkeskolens afgangsprøve i dansk

Interviewer: Blev du tilfreds med det du skrev?

Jens: Næh

Interviewer: Hvorfor?

Jens: Det ved jeg egentlig ikke det - fordi jeg kan mærke at den ikke er til mere end syv

Interviewer: Jamen, hvordan kan du vide det?

Jens: Hm det er fordi at jeg har skrevet et par stile i niende, og jeg har ikke fået over syv. Jeg har så heller ikke fået under syv.

Interviewer: Er du træt af det at det altid er syv?

Jens: Nej, det er jo ikke til mere. Jeg kan jo ikke rigtigt brokke mig eller være sur, men jeg kunne da godt tænke mig at få højere karakter.

Interviewer: Ja det er klart. Hvad er det der gør at du ikke får det, at du ikke skriver bedre stile når du gerne ville det?

Jens: Det ved jeg ikke. Hvis jeg vidste det, så havde jeg jo nok gjort det.

(Interview med Jens maj 2010)

Jens om at skrive i dansk (3g) I

Interviewer: Havde du en oplevelse af at der var en stor forskel fra den måde man skrev på i dansk i folkeskolen, til den måde man skrev på i gymnasiet, da du kom i første g?

Jens: Næ. Jeg kan huske den første stil jeg lavede, der fik jeg 7, og jeg havde fået 7 hele vejen igennem i folkeskolen. Ja, det fortsætter nok resten af året eller resten af skoletiden, sådan middelmådig eller lidt over, det ved jeg ikke.

(Interview med Jens 21. februar 2013)

Jens om at skrive i dansk (3g) II

Interviewer: Har du set [lærer]s kommentarer?

Jens: Nej, ikke rigtig. Jeg har ikke nået at kigge så meget på dem.

Interviewer: Du kan lige læse dem højt så jeg kan høre det på båndet.

Jens: Ja. ”Din struktur er fin. Din redegørelse er super. Din behandling af appelformer er ok, men kunne være grundigere. SJ bruger andre hjælpemidler end appelformer. Hvilke? Din diskussion er ikke specielt sagligt argumenterende. Du skal huske at kronikgenren er en argumenterende og saglig genre. Karakter 7”

Interviewer: Regnede du med at få 7?

Jens: Ja. Jeg synes, uanset om jeg gør mig umage eller ikke umage, så er det bare 7.

(...)

Interviewer: Hvad skulle du have gjort for at være mere saglig?

Jens: Ja, det ved jeg sgu ikke lige. Det har jeg ikke rigtig tænkt over. Der må jeg nok melde pas.

Jens om at skrive i dansk (3g) III

Interviewer: Tænker du over hvordan du formulerer noget når du skriver: det lyder bedre og sådan?

Jens: Ja, det gør jeg helt klart.

Interviewer: Går du tilbage nogle gange og retter og sådan?

Jens: Næ, overhovedet ikke. Jeg starter derfra, og når jeg når ned til enden, så er jeg done.

Amerikanske meta- og storskalastudier

- Steve Graham & Dolores Perin (2007). *Writing Next. Effective Strategies to Improve Writing of Adolescents in Middle and High School*
<http://all4ed.org/wp-content/uploads/2006/10/WritingNext.pdf>
En kumulativ metaanalyse af effektstørrelsen af eksperimentelle eller quasiekperimentelle studier
- Arthur Applebee & Judith Langer (2013). *Writing Instruction That Works. Proven Methods for Middle and High School*. Teachers College Press.
National Study of Writing Instruction: Femårig storskalaundersøgelse, byggende på såvel kvalitative som kvantitative metoder.

Graham & Perin Writing Next

Metastudie: Signifikant positiv effekt på elevers præstationer, mest effekt først:

1. Writing Strategies (for planning, revising, editing)
2. Summarization (teaching how to summarize texts)
3. Collaborative Writing
4. Specific Product Goals
5. Word Processing
6. Sentence Combining (constructing more complex sentences)
7. Prewriting (generating and organizing ideas)
8. Inquiry Activities (analyzing data to develop ideas and content for a task)
9. Process Writing Approach
10. Study of Models
11. Writing for Content Learning

Applebee & Langer

- Skrivendidaktikken er adopteret i USA, men eleverne skriver ikke bedre. Let at assimilere nye teknikker, men ikke at forandre den grundlæggende epistemologi bag undervisning og læring (5)
- Effekten af high stakes tests og eksaminer i det hele taget.
- Eleverne skriver meget lidt ‘extended writing’ og skrivning der kræver ‘composing’. Det gælder særligt i ‘content area subjects’.
- Tendensen til ‘formulaic writing’ frem for undersøgende skrivning, også selv om den er styret af ‘rubrics’ og omhyggelig stilladsering.
- ”Writing as a way to study, learn, and go beyond – as a way to construct knowledge or generate new networks of understandings is rare. ”(27)

Grundlæggende epistemologi

- Skrive for at undersøge og blive klogere vs skrive for at dokumentere at man har lært
- Positionere elever som ressourcefulde frem for som mangelfulde.
- Have is i maven i forhold til forsøg, udkast, processer: se efter potentialer, lyse skriverne op.
Ikke være bange for at love for meget i forhold til karakteren.
- Kommentere afbalanceret
 - ikke bare for at begrunde at elever ikke får 7, men 4
 - Men også or at begrunde hvorfor de faktisk får 4 og ikke 2.

Epistemologi: feedback og respons

- Husk skellet mellem diagnosticering og respons.
- Elever skal trænes i at bruge tilbagemelding på tekster.
- Den store tiltro til at påpegning af fejl fører til læring – på trods af overvældende forskningsdokumentation for det modsatte.

Hattie om feedback

- The major feedback questions are "Where am I going?" (learning/intention/goals/success criteria), "How am I going?" (self-assessment and self-evaluation), and "Where to next?" (progression, new goals). An ideal learning environment or experience is when both teachers and students seek answers to each of these questions.
- The major discriminator is whether feedback is clearly directed to the various levels of task, processes, or regulation, and not directed to the level of "self". These conditions highlight the importance of classroom climates that foster peer and self assessment, and allow for learning from mistakes. We need classes that develop the courage to err.

Hattie, J. (2009). Visible learning: 177-78

Synliggørelse og kvalificering af processer

- Forberedelse af opgaver: studier af modeller/eksempler, diskussion af kvalitetskriterier (metasprog)
- Skriveprocessen: del og stjæl om ideer, stilladseringer (skabeloner, ledesætninger), gensidig respons, observation af andres skrivning.
- Respons – fokuseret (elever angiver responsbehov) og genaflevering.
- Fokuseret retning (hvad træner denne opgave).
Forbedringsforslag og fremadrettede krav der følges op.
- **MEN** det afsluttende produkt skal også have respons.

Samarbejde om skrivning

- Elever skriver sammen, dels i kendte formater (forsøgsrapporter), dels i stigende grad også i andre fag (jf. også Berlingske Tidende 7.11.14)
- Graham & Perin (p. 16):
 - Collaborative writing involves developing instructional arrangements whereby adolescents work together to plan, draft, revise, and edit their compositions. It shows strong impact on improving the quality of student writing.
- Potentialer i samarbejde: elever tvinges til at blive strategiske skrivere, dvs. ekspliciterer viden om tekstproduktion, genre og det faglige ræsonnement.
- Undersøgelse: hvordan instrueres samarbejdsskrivning, hvordan følges der op, hvad rapporterer eleverne om gode og dårlige erfaringer.
- Didaktisk indsats: udvikle holdbare didaktiske strategier i fagene for at gøre samarbejdsskrivning til en kvalificerende arbejdsform. Træne eleverne i at samarbejde om skrivning.

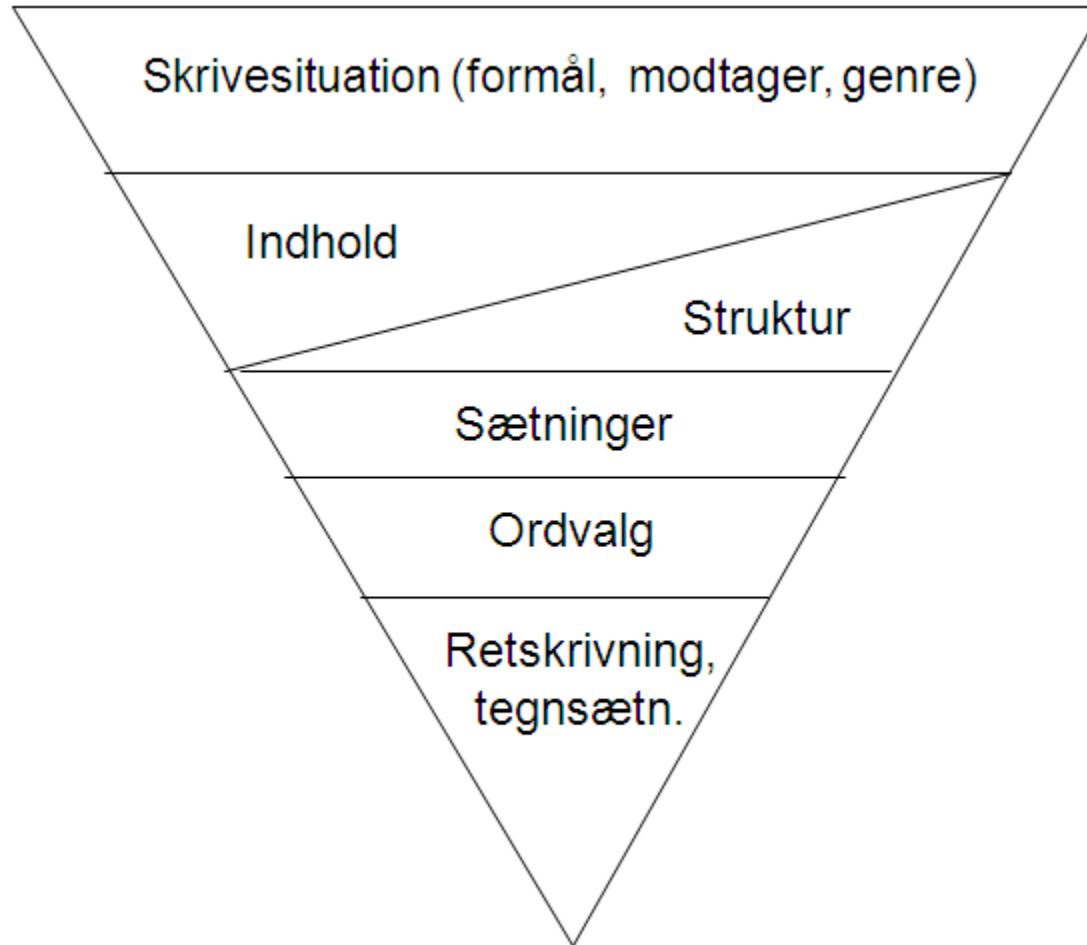
En ressource

- Det norske nationale [skrivecenter](#) for skriveopplæring og skriveforskning.

Med teksttrekanten som grundmodel

- Vejledning:
 - Fastholde og relatere til formål med skriveprojektet (hvad skal denne passage levere til dit ræsonnement)
 - Eventuelt gruppevisе nørdesessioner med sætningskombineringsøvelser eller kommatering (hvorfor er det vigtigt)
- Rettestrategier:
 - begrunde i forhold til formål, situation, genre
 - sætte fokus på skrivehandlinger og skriverintentioner
- Feedback:
 - Se og respondere på skriverens intention og projekt (også slutkommentar)
 - Ramme det som eleven kan gøre noget ved
 - Interessere sig for om de faktisk gør det.

Teksttrekanten (Dysthe et al. 2001)

SKRIVs ti teser om skriveopplæring

1. Diskuter formålet med skrivearbeidet
2. Bygg språklige ”fagrom”
3. Diskuter vurderingskriterier både for innhold, form og bruk ut fra formålet med skrivingen
4. Ta opp møtet mellom andres tekster og egen tekst
5. Arbeid med sjanger i alle fag
6. Gi konkret hjelp og støtte under planlegging og underveis i skriveprosessen
7. Gi presis og konkret respons/vurdering underveis og etter fullført arbeid
8. Fullfør skrivearbeidene
9. Snakk om og med tekstene
10. Sett tekster i bevegelse

(Smidt 2010)